

הדרך לגאולה

מאת: יהושע מנחם

לימוד וטיוט בענייני משיח וגאולה

מקריאת פרשת פרה לפרתו של משיח

על הקשר שבין קריאת
פרשת פרה לקידוש
החודש ולגאולה העתידה
◆ על הטהרה הנדרשת
כהכנה לגאולה ◆ ועל
הפרה העשירית שיעשה
המלך המשיח ושייכותה
לכל הפרות שנעשו במשך
הדורות ◆ מספר פנינים
אודות קריאת פרשת פרה
ושייכותה לגאולה

לומר כי עניין זה של קדימת פרשת פרה להחודש אינו נוגע רק לגבי קרבן הפסח המדובר בפרשה אלא אף לגבי קידוש החודש וראש חודש, הווי אומר: כשם שקודם עשיית קרבן הפסח יש להטהר כך אף קודם קידוש החודש. מאחר ובחלק הנגלה שבתורה לא מצאנו דבר זה בהכרח לומר כי **בתוכנו הפנימי של הענין** אכן כן הוא: קודם קידוש החודש נדרשת טהרה.

ענינו של ראש חודש הוא מולד הלבנה, לאחר שהלבנה היתה בבחינת העלם והסתר הרי היא שבה ומתגלית מחדש, החל מראש חודש, מולד הלבנה, ועד שמגיעה לשיאה בטי"ו בחודש, שבו "קיימא סיהרא באשלמותא", הלבנה נמצאת במילואה.

ידוע כי עם ישראל נמשל ללבנה. גם הם, כמו הלבנה, עוברים מצבים שונים של העלם והסתר עד שבסופו של התהליך הם נולדים ומתחדשים, "שהם עתידים להתחדש כמותה", שזהו ענין הגאולה.

דמיון זה ניכר אף בפרטיו של הענין: חודש ניסן הוא הלא ראש לכל

לא להשאיר הכל למשיח...

מתוך ארבע הפרשיות הנקראות בחודש אדר, מתייחדת פרשת פרה בכך שכל עיקרה לא באה אלא בתור הקדמה לפרשה הנקראת לאחריה – פרשת החודש, טעמה של קריאת פרשה זו הוא בכדי "להזהיר את ישראל שיעשו פסחיהן בטהרה", מאחר ובשבת הסמוכה לניסן קוראים את פרשת החודש בה מדובר אודות עשיית קרבן הפסח (שכשם שבמצרים הזהיר משה את עם ישראל על עשיית הפסח שבועיים לפני החג, בראש חודש ניסן – כך לדורות קוראים את פרשת החודש "ששם פרשת הפסח" בסמיכות לראש חודש ניסן (או בראש חודש עצמו)), ומכיון שעשיית הפסח צריכה להיות בטהרה על כן מקדימים וקוראים לפני זה את פרשת פרה.

למעשה, פרשת החודש לא עוסקת כולה בעשיית קרבן הפסח. אדרבה, שמה של הפרשה הוא על שם הפסוק הראשון שבה: "החודש הזה לכם ראש חדשים", בו מדובר אודות קידוש החודש וראש חודש. מאחר וכל עניין בתורה הוא בתכלית הדיוק, בהכרח

החדשים, כפי שנאמר בפסוק הנזכר: "החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה". וכשם שכך הוא בנוגע לראש חודש, מולד הלבנה, שעיקר וראשית הענין הוא בראש חודש ניסן, כך בדיוק בנוגע להתחדשותם של עם ישראל בגאולה, הרי ראש חודש ניסן הוא זמנה של תחילת הגאולה. בט"ו ניסן (שאז נמצאת הלבנה במלואה) הוא חג הפסח – הגאולה בפועל, והחל מראש חודש מתחיל כבר ענין הגאולה "גאולה בכח".

– וכפי שמוצאים בגמרא השוואה וגזירה שווה בין ראש חודש ניסן לזמן מתן תורה. בראש חודש ניסן נאמר "החודש הזה לכם", ובמתן תורה נאמר "ביום הזה באו מדבר

מעשינו ועבודתינו במשך כל הדורות ועד לדורנו זה, הדור האחרון של הגלות – הם בדוגמת אפר הפרה הקיים באופן נצחי, ואדרבה: דוקא ממנו תתקדש הפרה העשירית שיעשה מלך המשיח

סיני". ועל פי המבואר לעיל מובן כי השוואה זו היא אף בתוכנם הפנימי של שני זמנים אלו: כשם שמתן תורה הוא עניין של גאולה, וכמאמר רז"ל על הפסוק "חרות על הלוחות" – "אל תקרי חרות אלא חירות, חירות מיצר הרע וממלאך המות ומשעבוד מלכיות", כך גם בראש חודש ניסן כאמור כבר יש את ענין הגאולה, אתחלתא דגאולה.

ולפי זה מובנת היטב קדימתה של פרשת פרה, ענין הטהרה, לקריאת פרשת החודש, מאחר ועניינה של פרשת החודש הוא מולד הלבנה, תחילתה של הגאולה, הרי לשם כך יש להקדים את ענין הטהרה, שהיא היא המביאה את הגאולה: כשם שאמרו רז"ל: "טהרה מביאה לידי ... אליהו הנביא.

ומכאן ישנה הוראה לפועל:

ניתן לטעות ולחשוב: הרי עניין הטהרה "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", שייך לעתיד לבוא ולמלך המשיח, לא עלינו מוטלת חובת הטהרה, כיום אפוא אין צורך לפעול מאומה בנושא ואפשר להשאיר הכל למשיח ... על כך אנו למדים מקדימת פרשת פרה להחודש: כיצד מביאים את הגאולה? – בכך שמקדימים **קודם לכן** את ענין הטהרה! אמנם אנחנו לא מסוגלים לפעול את שלימות ענין הטהרה, זה יהיה רק לעתיד לבוא כאשר "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ". אך מוטל עלינו לעשות **ככל שביכולתנו** בענין הטהרה – וזהו מה שיביא את הטהרה והגאולה בפועל, בביאת משיח צדקנו במהרה. (לקו"ש ח"א פ' צו טו ואילך)

"טבילת אש" – ללא חשש

כויות...

כיצד אכן ניתן לקיים בשלימות את ענין הטהרה הנדרש כהכנה להגאולה?

נאמר בגמרא, כי ענין הטהרה נעשה על ידי העברת הדבר באש: "עיקר טבילה בנורא היא", אלא שחפץ כזה אשר איננו יכול לעבור באש מחשש שישרף – אותו אפשר לטהר על ידי טבילה במים.

וכעין זה בדיוק יש אף בענין הטהרה הרוחנית, הנעשית על ידי לימוד התורה – וכפי שאמרו חז"ל: "אותי עזבו ותורתי שמרו – המאור שבה מחזירם למוטב". והנה ידוע כי שני חלקי התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה נמשלים לאש ומים. פנימיות התורה היא האש והנגלה דתורה הוא המים. ועל פי המבואר נמצא כך: **עיקר** ענין הטהרה נעשה על ידי האש – פנימיות התורה, וכפי שאכן מדויק בלשון חז"ל הנ"ל: "**המאור** שבה מחזירם למוטב", הוי אומר: חלק האש שבתורה, פנימיות התורה. אלא שלא כל אחד נמצא בדרגה כזו שיכול הוא לעבור "טבילת אש" בלא להשרף, לימוד פנימיות התורה ללא הכנה מתאימה עלול להביא ח"ו אף לתוצאות הפוכות מענין הטהרה – "הציץ ונפגע". לכן יש קודם לטהר היטב באמצעות המים, חלק הנגלה דתורה, ורק אחר כך ניתן לגשת **לעיקר** הטהרה – העברה באש.

אלא, שכל האמור לעיל אודות החשש שבלימוד פנימיות התורה הוא אך ורק בנוגע לתורת הקבלה. אך תורת החסידות כוללת את שתי המעלות: מצד אחד היא משתייכת לחלק הפנימי שבתורה, מעלת האש – עיקר הטהרה. אך לאידך אין בה כלל את חשש

ה"שריפה", שכן אדרבה: תורת החסידות, עם זאת שמדובר בה אודות הענינים האלוקיים הנעלים ביותר, אך בד בבד היא מבארת בהרחבה את מעלת ה"שוב", וחשיבות ונחיצות העבודה עם הנפש הבהמית גם כן, לפעול גם עליה ולהעלותה לקדושה ולא "להזניח" אותה.

[וכפי הידוע פירוש הבעש"ט על הפסוק "כי תראה חמור שונאך... עזוב תעזוב עמו", כי בשעה שמתבוננים בכך שהחומר וגשמיות הגוף (חמור) הם בבחינת שונאך, הבאים להדיחך מדרך התורה, הרי תפקידך הוא לרתום גם אותם לעבודת ה' וזוהו להעלותם לקדושה].

ובכך מובן מדוע דוקא בדורותנו, עקבתא דמשיחא, הולך ומתגלה אור החסידות ביותר, שכן על פי האמור לעיל בענין הטהרה הנחוצה קודם הגאולה מובן כי הדרך הטובה ביותר לכך היא באמצעות לימוד תורת החסידות הכוללת בתוכה את שתי המעלות.

(לקו"ש ח"ב הוספות ע' 677 (ממכתב שנת תש"ד))

ומפני חטאינו גלינו מארצנו,

וטמאי מתים אנו

את הקשר בין ענין הטהרה שבפרה אדומה לביאת המשיח ניתן למצוא אף ברמב"ם וכדלהלן:

בהלכות פרה אדומה מונה הרמב"ם את מספר הפרות שנעשו במשך הדורות: "ותשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית ... והעשירית יעשה המלך המשיח מהרה יגלה אמן כן יהי רצון".

תחילה יש לבאר בכלל את פשר ההוספה: "מהרה יגלה אכ"ר", הרמב"ם הלוא הוא ספר הלכות בלבד ואין מעניינו לכאורה להכניס **בקשה ותפילה** כל שהיא, מדוע אם-כן חרג הרמב"ם מהרגיל ובוחר להכניס כאן תפילה על ביאת המשיח? ויתירה מכך: גם אם אכן ישנו איזה עניין בכך, אך כל דבר לכאורה צריך להיות במקומו: בקשה ותפילה אודות התגלות מלך המשיח יש לכתוב בהלכות מלכים בדיני משיח וימות המשיח, והנה דוקא שם אכן אין אנו מוצאים כלל לשון מעין זו, ודוקא בהלכות פרה אדומה מצא הרמב"ם לנכון להכניס, ממש בדרך אגב תפילה על ביאת המשיח.

אך הביאור בזה כך הוא: אכן, בהחלט יש בתפילה "סתמית" זו משום הוראת הלכה,

ואדרבה: דוקא בכך שכתב הרמב"ם תפילה זו במקום אחר לגמרי, בו מוזכר הענין אך-ורק כבדרך אגב ולא בהלכות הנוגעות למלך המשיח – מלמדנו הרמב"ם הוראה חשובה: אודות החיוב להאמין בביאת המשיח פוסק הרמב"ם בהלכות מלכים: "וכל מי שאינו מאמין בו או שאינו מחכה לביאתו ... הוא כופר ... בתורה ובמשה רבינו". גדר ההלכה הוא כי לא די בכך להאמין בביאתו של מלך המשיח אלא אף חובה לצפות ולייחל לבואו.

בשעה שאדם מצפה באמת לעניין מסוים הרי כל אימת שהוא נזכר בהקשר כל שהוא באותו עניין, אף בשעה שזה לגמרי בדרך אגב, מיד מתעורר אצלו רגש הציפייה לדבר. ובכך מתבטאת אף החובה להכות לביאת המשיח: גם בשעה שמזכירים בדרך אגב, בהלכות פרה אדומה את מלך המשיח, הרי ממילא מיד מתעורר רגש הציפייה העמוק לביאתו וממילא מתבטא הדבר בתפילה: "מהרה יגלה אמן כן יהי רצון".

אך עדיין יש לדייק מדוע בחר הרמב"ם להשמיע ענין זה דוקא בהלכות פרה אדומה, אף שכבר קודם לכן נזכר בספרו אודות ענין ביאת המשיח, מכך מובן כי קיים קשר ושייכות פנימיים בין ענין אפר הפרה לביאת המשיח.

ביאור הענין כך הוא:

כללות ענין הגלות נמשל למצב של טומאת מת. נוסף על כך שאף מבחינה הלכתית לפועל כלונו טמאי מתים כידוע, הרי שגם התוכן הרוחני של ענין הגלות משתווה לענין המיתה, מיתה רוחנית. שהרי כל סיבת הגלות היא "מפני חטאינו גלינו מארצנו", וידוע הלא כי כל חטא וחטא פוגע בקשר שבין יהודי לקב"ה, בשעה שחסר בקשר זה הרי שחסר בעצם חיותו הרוחנית של היהודי – כשחסר ב"ואתם הדבקים בה' אלוקים", במילא חסר גם ב"חיים כולכם היום".

ואפר הפרה, הטהרה מטומאת מת, מרמז על הגאולה מהגלות, הטהרה מהמצב של פירוד מהדבקות בה' אלוקים חיים. נמצא אפוא כי תוכן ענין אפר הפרה מקביל לתוכנה של הגאולה.

וענין זה מדויק ביותר בלשון הפסוק שבנבואת הגאולה "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם". סוג הטהרה היחיד הנעשה באמצעות זריקה הוא הטהרה מטומאת מת, טהרת הפרה. מדוע נוקט הפסוק דוקא באופן של טהרה? על פי המבואר לעיל מובן היטב: טהרה זו היא היא המבטאת את תוכן ענין הגאולה, הטהרה מטומאת מת.

(לקו"ש חכ"ח ע' 137)

כל מעשינו ועבודתינו. (שיחת ש"פ צו, פ' פרה תשמ"ט - סעיף צ"ז)

פרות נצחיות

מכללות ענין פרה אדומה ניתן ללמוד הוראה בעבודת ה' השייכת במיוחד לדורנו זה, דור של עקבתא דמשיחא המסיים את הגלות ונכנס לגאולה:

בנוגע לאפר הפרה מוצאים דין מעניין: נאמר במשנה, והרמב"ם מביא זאת להלכה, כי אפר הפרה נחלק לשלושה חלקים: חלק אחד שממנו נטהרים הכהנים, השני שממנו נטהרים כל ישראל, וחלק שלישי מוצנע למשמרת כמו שנאמר "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת", וכך מכל פרה ופרה שנעשתה היו מצניעים חלק מאפרה. נמצא אפוא כי יש ענין עקרוני בכך שכל פרה הנעשית – בנוסף לפעולתה העכשווית בטיהור הטמאים תהיה לה אף המשכיות נצחית.

ויתירה מכך: נאמר, כי הפרה הראשונה שאותה עשה משה רבינו **אכן קיימת בפועל** לעולם, וממנה נתקדשו כל הפרות שנעשו לאחר מכן במשך הדורות, ועדיין היא טמונה וגנוזה עד לעתיד לבוא וממנה תתקדש אף הפרה שיעשה המלך המשיח.

ככל זה הוא אף בעבודתם הרוחנית של בני ישראל במשך כל הדורות:

מעשינו ועבודתינו במשך כל הדורות ועד לדורנו זה, הדור האחרון של הגלות – הם בדוגמת אפר הפרה הקיים באופן נצחי, ואדרבה: דוקא ממנו תתקדש הפרה העשירית שיעשה מלך המשיח (ואמנם בגשמיות קיים רק אפר הפרה שעשה משה רבינו כ"ל, אך בעבודה רוחנית, "אפר" כל הפרות קיים באופן נצחי). בכך מרמז כי התכלית של ימות המשיח **תלויה** במעשינו ועבודתינו במשך כל הדורות. כשם שהפרה העשירית שיעשה המלך המשיח תלויה בפרות שנעשו לפני זה, כך גם כללות הגילוי הנעלה שיהיה לעתיד לבוא יהיה דוקא על ידי מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות.

אך כמו כן יש להדגיש לאידך גיסא: תמיד יש לזכור כי כל מעשינו ועבודתינו כעת בזמן הגלות, אינם מגיעים לתכליתם ושלימותם כל זמן שלא זכינו לביאת המשיח! שהרי אותן המשכות נעלות שאנו ממשיכים על ידי כל מצוה ומצוה אינן אלא מונחים וגנוזות ויתגלו רק לעתיד לבוא (וכדוגמת אפר פרתו של משה שגנוזה כיום ותתגלה רק לעתיד לבוא), וממילא יש לצפות כל רגע ורגע לביאת המשיח בידוענו שזוהי התכלית והשלימות של

פרתו של משיח

בענין זה, כי שלמות טהרת הפרה תהיה רק לעתיד לבוא, הנה מבואר עוד במקום אחר בנוגע לדברי הרמב"ם הנזכרים כי "העשירית יעשה המלך המשיח". ויש לתמוה: לכאורה, מה טעם הוצרך בכלל הרמב"ם לכתוב כי העשירית יעשה המלך המשיח, המשיח הלא יביא עוד כמה וכמה קרבנות ואותם לא מוצא הרמב"ם לנכון לפרט? (ולהבהיר: לעיל הקשנו על כך שמסיים בתפילה "מהרה יגלה אכ"ר", אך כאן אנו נעמדים על עצם הזכרת עשיית הפרה של המלך המשיח)

ויש לומר בטעם הדבר על דרך הדרוש:

ידוע מאמר חז"ל על-כך שנתנתה פרה אדומה משאר הקרבנות כולם, שבעוד וכולם באים ממין הזכר הרי פרה אדומה היא נקבה, וטעם הדבר הוא כי מצות פרה אדומה היא המכפרת על חטא העגל, "אמר הקב"ה: תבוא פרה ותכפר על מעשה העגל", ואכן על יסוד זה מובאים בפירוש רש"י על התורה פרטי הרמזים שבמצות פרה אדומה לחטא העגל.

והנה, ענינה הפשוט של מצות פרה אדומה הוא לטהר מטומאת מת. ומבארים המפרשים כי קיים קשר הדוק בין ענין זה שבפרה אדומה לבין הכפרה על חטא העגל: ידוע הלא כי ענין המיתה בעולם התחדש ע"י חטא העגל. בשעת מתן תורה "פסקה הזוהמה" שהוטלה בעולם ע"י החטא הקדמון, חטא עץ הדעת – שבעטיו באה המיתה לעולם, וממילא היה נפסק כליל אף ענין המיתה, לולא חטאו בני ישראל מיד לאחר מכן בחטא העגל. מאחר וחטא העגל הוא הגורם את ענין המיתה, הרי נמצא כי גם ענין טומאת מת נגרם באופן ישיר על ידי חטא העגל. וממילא, בשעה שמתקנים את חטא העגל הרי בכך נפסק כל ענין המיתה שבה בעקבותיו וממילא אף ענין הטומאה שהוא תוצאת המיתה.

כיום, על-ידי הפרה האדומה לא באה הכפרה על חטא העגל לשלמותה, שכן עד לעתיד לבוא אין כפרה גמורה לחטא העגל, ועל-כן אף ענין המיתה לא מפסיק. אין בכוחה של הפרה לכפר לגמרי עד כדי מניעת המיתה עצמה, אלא אך-ורק למניעת והסרת הטומאה הבאה כתוצאה ממנה, ואף זאת – לא באופן מושלם. דוקא לעתיד לבוא, בפרה שיעשה המלך המשיח יתכפר לגמרי עוון חטא העגל וממילא תחדל המיתה (ואף הסרת הטומאה תהיה בשלמות).

וזהו הרמז בכך שמדגיש הרמב"ם כי "העשירית יעשה המלך המשיח", כי שלמות כל עניין טהרת הפרה יהיה דוקא אז. (לקו"ש חל"ג חוקת א')

ונסיים ב"לשון הרב" (ממכתב כ"ז אדר תשט"ז, מובא בלקו"ש חל"א הוספות ע' 284):
...הרי ידוע מאמר הירושלמי במגילה פ"ג הלכה ו' שאין להפסיק בין פרשת פרה לפרשת החודש (שלעולם נקראת פרשת פרה בשבת שלפני פרשת החודש), **וע"פ הסימן**

(המובא שם) **שהוא ע"ד דכוס ג' וד' דליל הפסח זמן חירותנו, הנה מובן שמעין איסור יש בדבר** (כלומר: בגמרא שם מובא סימן לכך מדין ארבע כוסות, שכשם שאין מפסיקים בין כוס שלישית לרביעית כך אין מפסיקים בין פרשת פרה שהיא הפרשה השלישית מבין ארבעת הפרשיות לפרשת החודש שהיא הרביעית, ומדמיון זה מובן שכשם ושם יש איסור להפסיק בין הכוסות כך גם כאן זהו בגדר "מעין איסור"), **ונאמר בהתועדות דשבת זה, שי"ל שזהו מיוסד על מרז"ל (סנהדרין צז, ב) אם ישראל עושין תשובה נגאלין, והוסיף ביאור ופירוש ברמב"ם הל' תשובה פ"ז הלכה ה' ומיד הן נגאלין,**

והובא מרבנו הזקן בעל התניא (פוסק בנסתר דתורה) והשו"ע (פוסק בנגלה דתורה) באגרת התשובה שלו פרק י"א נגאלין מיד. (הכוונה היא (כנראה) למבואר בחסידות (ראה לקו"ש חל"ו ע' 209 הערה 37, ובכ"מ) כי עניינה של פרשת פרה הוא עבודת התשובה, שהפרה "חטאת קריא רחמנא", ומכפרת על חטא העגל, והרי פרשת החודש עניינה הוא גאולה כפי שהבאנו לעיל, וזהו הפירוש: "אין מפסיקין בין פרה להחודש" – כי מיד בשעה שעושים תשובה הרי הן נגאלין).

וכן תהיה לנו!